

Dušan Kukovec

Franc in Jožica Kukovec iz Oseka pri Sveti Trojici v Slovenskih goricah sta bila reven par, viničarja, ki sta si uborno kočo kupila šele po osmih letih udinjanja na velikih kmetijah. Prav zato sta prvega sinka Dušana, ki se je rodil 3. decembra leta 1928, prepustila očetovi mami, ki ni bila bogata, je pa laže shajala kot mlada dva. Jožica je leta 1931 rodila še Milana, potem leta 1933 Slavka, ki je kmalu umrl, pa tri leta za njim tudi Slavka, leto kasneje Edija in še leto po tem Vilija.

Dušan si je od malih nog služil za obleko z nabiranjem jurčkov, pa tudi na polju je pomagal po svojih močeh in vsak dan pasel štiri ali pet krav. Otrok v sosesčini ni bilo in edina igra je bila vožnja s kamkolo - nekakšnim vozom za živalsko vprego. V šolo je imel do Svetega Antona skoraj uro hoda. Pri devetih letih se je preselil k staršem in bratcem v kočo z ilovnatimi tlemi, seveda brez elektrike, vodo so iz oddaljenih grap nosili na vagah - drogovih z lesenimi vedri. Do šole v Sveti Trojici, kjer sta ga najbolj pritegnila zgodovina in zemljepis, pa je bila spet ura hoda.

Oče je leta 1938 šel na delo v Tovarno dušika v Rušah, dobili so stanovanje v delavski koloniji in zaživel malo bolje. Takrat je Dušan prvič v življenju videl z maslom in medom namazan kruh. V Rušah je bilo tudi veliko družbe in neskončno mamljiva Drava. Fantje so si iz treh desk zbili čoln, splavarili, v gozdu so si delali bunkerje, Dušan je začel tudi smučati. V slovenski šoli je izdelal pet razredov, potem so prišli Nemci in nadučitelj ga je že prvo uro, ko je zamudil in se ni znal opravičiti v nemščini, pošteno pritisnil okoli ušes. To je bilo dovolj, da Dušan ni izdelal nobenega nemškega razreda, čeprav je tudi on kot pripadnik Hitlerjugenda korakal gor in dol po Rušah. Da ne bi kradel kruha rajhu, so ga dali v uk k peku Doklu. Vstajal je ob enih zjutraj, iz vasi prinesel vode, nanosil premoga za peč, potem pa delal še do osmih zvečer, ko se je na smrt utrujen zvrnil v posteljo v mrzli kamrici. Ob nedeljah je včasih celo lahko šel domov. Ampak po pol leta so Nemci peku obrt vzeli in Dušan bi moral uk nadaljevati v Nemčiji. Ker pa se je temu izogibal, so ga Nemci nalašč poslali v uk za dimnikarja. Z dimnikarskim pomočnikom je hodil na delo ob ponedeljkih zjutraj in ostal na obsežnem terenu cel teden. V mrazu in vročini sta obiskovala stranke, prespala na senikih, jedla, kar sta dobila - dostikrat samo kupico kislega vina. Nekoč je zdržal ob samem kruhu do četrtka, potem je pri neki stranki sunil klobaso, ki so jo sicer dimnikarji dobili le pred novim letom, ko so nosili koledarje. Obleka mrazu ni kljubovala, na nogah je imel kar natikače, poleti se je umival v potokih, pozimi se pač ni. In ob nedeljah je bilo treba popraviti ter očistiti orodje. Po dobrem letu so ga poslali v dimnikarsko obrtno šolo v Gradcu, kjer je se je zameril šefu internata, bivšemu esesovcu, ker se ni hotel javiti v SS enoto. Za sošolce je bil slovenski pes in svojo čast je moral kar pogosto braniti v večernih boksarskih obračunih z vrstniki, kar se še dandanes pozna na njegovem nosu. V Ruše se je seveda vrnil, ne da bi izdelal obrtno šolo, in na »starem« terenu delal vse do odhoda v JLA leta 1948. Do takrat pa je na ruški obrtni šoli že opravil izpit za dimnikarskega pomočnika. Za sabo je imel pet let terena in v teh petih letih v hiši prespal enkrat samkrat.

Vojsko je služil v protitankovski enoti najprej v Bije-lini v Bosni in Hercegovini, potem so ga prestavili na rumunsko mejo. Bil je napeti čas Informbiroja, vojaki so bili slabo oblečeni, čez dan so premaženi kopali kilometre strelskih jarkov, ponoči so bili na liniji, jedli so iz skupnega kotla, higiena je bila na psu. Na sedemindvajset vojaških mesecev Dušan nima čisto nič lepih spominov, povrh se je teden dni pred koncem služenja poročila Švajgerjeva Minka, s katero sta hodila še v času vojske. Po vrnitvi se je zaposlil v novem Dimnikarskem podjetju Ruše, kjer je bil edini zaposlen in zato tudi direktor, pripadalo mu je šestdeset odstotkov od dohodka. Poleti se je po terenu vozil s kolesom, pozimi je uporabil smučke. Ljudje so imeli dimnikarje radi, zgodilo se je, da je katera osamljenih gospodinj upala še na kaj drugega kot na ometanje dimnika ... Živel je še pri starših v novi hiši - ker je bil oče partizan, je po vojni najprej napredoval v komandirja milice, potem pa v pravobranilca.

Lekarnarka Štefka Lešnik je bila Dušanova prva žena, živela sta v Kukoveči hiši na podstrešju, leta

1952 se jima je rodila Marijana, ki je danes že upokojena profesorica, in leta 1953 Darko, strojni inženir, podjetnik. Dimnikarsko podjetje so pripojili k mariborskemu, Dušan pa je, takrat že z mojstrskim izpitom, prevzel dimnikarsko službo v Dravogradu kot privatnik in v dveh letih napravil tudi dveletno šolo za vodilne kadre. Bil je dober dimnikar, zato je dobro služil, si kupil motor in si s tem prislužil obisk miličnikov. Leta 1960 so mu vzeli pol rajona in ker v novoustanovljenem podjetju Dimnikarstvo Ravne na Koroškem ni hotel postati direktor, je kot vodja raje prevzel rajon Mežiške doline. Potem je šel za eno leto v Ravne in od tam leta 1961 za vodjo rajona Dimnikarskega podjetja

Ravne v Šoštanj, kjer je imel za Šaleško dolino 10 delavcev. In novo ljubezen, saj sta se s Štefko ohladila, v Šoštanju pa je zaživel s Štefanovo Ivico, ki mu je, čeprav se nikoli ni poročil z njo, leta 1963 podarila Matejo, ki je danes šefica pralnice v Topolšici, in leta 1965 Andrejo, ki je danes direktorica doma za odrasle Zimzelen v Topolšici. V Mežičevi hiši nasproti današnje avtobusne postaje je imel pisarno, na podstrešju pa so stanovali. A tudi ta ljubezen se ni obdržala, Dušan je bil veliko na terenu in kar naprej v hribih. Za osmoljenca so bili

štirje otroci veliko finančno breme, pa je popoldan šival rokavice in naglavnike ...

V drugo se je poročil leta 1967 s Hildo Hriberšek in ta zakon je zaradi dimnikov in gora zdržal samo tri leta. Kukovec je bil strokovno podkovan član jugoslovanskega odbora dimnikarjev, aktiven pri sprejemanju zakonodaje in vodja rajona za Šaleško dolino vse do upokojitve leta 1984. Še pred tem se je začel ukvarjati z nevarnimi višinskimi deli - čiščenjem nebotičnikov in podobnimi zadevami. Zgodilo se je, da je z ekipo izkušenih alpinistov v nekaj dneh zaslužil kar za deset katrc. Leta 2000 je posel le prepustil sinu Darku.

Tretja gospa Kukovec je leta 1975 postala glavna medicinska sestra na pljučnem oddelku v Topolšici Marija Tovornik, Gašper, danes ekonomist na Probanki, pa leta 1976 peti Dušanov otrok. Dobili so stanovanje v Velenju na Gorici in zaživel kot prava družina z vsakdanjim življenjem, dopustom na morju in smučanjem, v skrbi za vinograd v Virštanju ...

V gore se je pri osemnajstih letih zaljubil med prvim izletom v Robanov kot. Te ljubezni niso nikoli mogle načeti niti njegove žene, niti številni tragični trenutki v gorah, ki so jim bili posvečeni skoraj vsi konci tednov. Postal je alpinist, izjemen gorski reševalec, ki se je udeležil številnih alpinističnih odprav in stotin reševalnih akcij. Bil je inštruktor gorskega reševanja, prvi Slovenec z izpitom za helikoptersko reševanje ... Najhuje mu je bilo, ko je plaz pred očmi pokopal soplezalca in prijatelja Iva Reya, ki ga je dve leti prej z golimi rokami zadržal, ko je padel trideset metrov globoko in z njim preživel na dvajsetcentimetrovski policički obupnih štiriindvajset deževnih in sneženih ur do prihoda reševalcev. Ko se je preselil v Šoštanj, so s Petrom Fickom in ostalimi ustanovili Šaleški alpinistični odsek, katerega predsednik je bil do leta 1978. Že leta 1965 je bil član odprave na Kavkaz, leta 1969 je vodil prvo slovensko odpravo na norveško Goro strahov, nato odpravi na Novo Zelandijo in v Pamir. Veliko je hodil v centralne Alpe, kot prvi Jugoslovan je preplezal severno steno Eigerja - osvojil je dve od »desetih velikih sten«. Z aktivnim alpinizmom je nehal pri petdesetih, ko je v Križevniku preplezal po njem imenovano Dedijevo smer.

Ko je imel plezanja dovolj, se je odločil za šport, v katerem lahko udobno sedi - s kajakom je z Borutom Korunom in drugimi prijatelji potoval po kanjonu Tare, po Orinocu, Evfratu, se potepal po Indoneziji, Tajski, z zadnje poti po Maleziji se je vrnil pred poldrugim letom. Na Pagu je imel kamp, kjer je kolege alpiniste učil jadrnanja, z njimi pekel ribe in se zabaval. Z Marijo, ki jo je bolezen premagala letošnjo pomlad, sta z jadrnico v dvajsetih letih preplula ves Jadran. Vsako leto je organiziral srečanje vseh svojih žena, petih otrok, vnukov, ki jih je danes devet, in pravnukov, ki bodo kmalu sprejeli medse četrtega.

Pri poldevetem križu Dušan Kukovec rad srkne kozarec ali dva in razmišlja o tem, kam ga bo poneslo naslednje hrepenenje - morda samo do Virštanja ali pa kar čez lužo, na Karibe med brhke domačinke!?

■ **Vlado Vrbič**